

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

§. 1. Aliorum sententiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

violentiam inferre creaturæ. Omnis creatura habet propensionem, ut obediat Deo: ergo quilibet effectus à Deo in creatura productus, est iuxta illius propensionem: ergo nullus potest illi esse violentus. Respondeo creaturam habere potentiam obedientialem, in his, quæ sunt contra illius naturam, quæ potentia obedientialis componitur cum violentia respectu effectus, quia creatura obedit Deo in his, cuius oppositum ipsa ex se intendebat, contra suam propensionem, & inclinationem, ac proinde cum violentia. Ad argumentum in forma negandum est antecedens, aliud enim est capacitas & potentia obedientialis ad obediendum Deo, aliud propensio. Obedientialis potentia seu capacitas datur in creatura respectu effectuum qui sunt contra illius propensionem, propensio verò dari nequit ad actus oppositos, illis in quos creatura ex se propendet.

8 Obiicies secundò: Siue Deus impediatur effectum mediâ formâ positivâ, siue per subtractionem concursus eundem impedit effectum, & eodem effectum manet priuata potentia: ergo eandem infer violentiam. Respondeo Deum in utroque casu eundem impedire effectum, sed diuerso modo, quia quando illum impedit per negationem concursus, impedit effectum in quem proximè causa non propendet, ac proinde illum non impedit contra propensionem causæ; quando verò illum impedit per introductionem formæ impossibilis, impedit effectum contra propensionem causæ, quam proximè habet in talem effectum, ac proinde in primo casu illum non impedit cum violentia, cum quia illum impedit in secundo. Est enim violentiam inferre impedire effectum in quem causa proximè propendet, quod Deus facit in secundo casu, in quo permanente propensione ex parte actus primi impedit actum secundum non in primo, in quo ex se concursus denegat, in quo casu propensionem remouet remouendo potentiam sine cuius applicatione non est virtus ad æquata ad effectum, neque propensio per modum actus primi.

9 Obiicies tertio: Quæ, dum habet calorem conferuatum à fortiori agentis, non debetur productio frigiditatis: ergo non illi infer violentiam in negatione productionis. Distinguo antecedens; non debetur productio frigiditatis ex eo quod illam non exigit, nego: non debetur, ex eo quod contrarium agens conferuans calorem, vel ipse calor fortius exigit conseruationem caloris, & consequenter negatione productionis frigiditatis, quam exigit aqua productionem eiusdem frigiditatis, concedo: deinde nego consequentiam. Ratio est, quia adhuc præsentem contrario aqua exigit frigiditatem producere, cuius exigentia si effectum non habet, quia contrarium oppositum exigit, violentiam patitur ortam ab exigentia contrarij, ratione cuius non debet cum illa concurrere Deus, qui tantum debet ex vi causæ primæ concurrere cum illo agente, quod fortius in suum effectum propendet, etiam si alterum violentiam patitur à contrario fortiori, quod impedit effectum, in quem propendebat agens, quod violentia patitur.

10 Obiicies quintò ex D. Paulo ad Romanos: Deo operanti nihil resistere: sed ubi non est resistentia, non est violentia: ergo operante Deo nulla creatura violentiam patitur. Respondeo cum P. Vasquez, Deo operanti nihil resistere cum victoria, ita ut illius actionem impediatur, quod tantum vult Paulus, sæpè tamen creaturam resistere, sed frustra, quæ resistentia respectu omnipotentis vix talis dici potest, sufficiens tamen est, ut ratione illius creatura violentiam patiatur.

11 Obiicies sextò contra sextam conclusionem: Si Deus tantum infer violentiam quando causa secunda habet omnipotentiam applicatam, sequitur creaturam nunquam violentiam pati, etiam quando illius effectus impeditur à causa secunda. Consequens est falsum: ergo antecedens. Sequelam probò: quotiescumque causa secunda non operatur, omnipotentia non est applicata ad operandum: ergo non patitur violentiam causa secunda. Probo antecedens, quotiescumque causa secunda non operatur non habet Deus actum, quo velit omnipotentiam concurrere cum causa secunda: sed omnipotentis applicatio consistit in hoc actu: ergo quotiescumque creatura non operatur, non habet applicatam omnipotentiam. Alio modo idem fit argumentum. Applicatio omnipotentis consistit in actu, quo Deus vult concurrere cum causa secunda, sed quotiescumque vult concurrere cum causa secunda, de facto concurrat: ergo quotiescumque omnipotentia est applicata ad aliquem effectum, de facto existit effectus: ergo

creatura numquam patitur violentiam per negationem effectus, ad cuius productionem habeat omnipotentiam applicatam, quia talis negatio numquam existit. Plena huius argumenti solutio exigebat doctrinam non paucis explicandam de modo, quo Deus suam omnipotentiam applicet ad concurrendum cum causis secundis. De qua applicatione respectu effectus liberi producendi dicam Controvers. 10. Punct. 4.

Modò ex ibi dicendis Respondeo applicationem ad effectum liberum producendum non consistere in actu, quo Deus velit productionem illius actus independentem à libertate voluntatis, aut necessariò connexo cum productione, sed indifferenti, ita ut illo posito adhuc possit esse, & non esse effectus ad quem Deus ex vi talis actus omnipotentiam applicat. Quod si per decretum simile non absolute efficax, sed dependenter ab existentia, vel non existentia causæ impediens respectu effectus præstandi, Deus applicaret suam omnipotentiam ad effectum necessarium, ita cum tali actu posset componi negatio effectus, & argumenta suprà facta nullam difficultatem haberent. Sed do Deum non habere simile decretum respectu effectus producendi à causa necessaria, sed ita absolute efficax, ut illo posito non possit non esse effectus, & in hoc casu respondeo omnipotentiam esse applicatam virtualiter ad effectum producendum casu, quo illum non producit ratione contrarij exigentis productionem oppositam, præcisè per negationem decreti, quo Deus decernat antecedenter ad exigentiam contrarij denegare concursus, quia eo ipso quo Deus illum tantum neget, ex eo quod contrarium exigit talem negationem, virtualiter Deus est præparatus ad illum præparandum, casu quo contrarium oppositum non exigeret, & hanc applicationem virtuales omnipotentis sufficere, ut causa secunda violentiam patiatur à contrario, quia ex illa sequeretur formalis, si agens contrarium non adesset, ac proinde negatio effectus non oritur ex defectu applicationis omnipotentis, quia hæc præstò adesset, si contrarium agens vel forma impossibilis cum effectum illum non impediret, sed ratione impedimenti, seu contrarij agentis ex cuius præuisione Deus non applicat formaliter omnipotentiam, quam virtualiter applicat eo ipso, quod ex se illam non remoueat independentem ab exigentia contrarij, & formaliter applicaret contrario fortius non exigente negationem effectus, ad quem omnipotentia erat applicanda.

CONTROVERSIA VII.

De causis in communi.

AGGREDIMUR tractationem rei, si quæ est in tota Philosophia, scitu dignissimam, vix enim in illa, imò neque in Theologia quationem notabis, in qua tibi non occurrat prioritas causæ, dependentia effectus ab illa, causandi genus.

PUNCTUM PRIMUM.

Quid sit causa?

§. I.

Aliorum sententia.

NVLLAM causæ definitionem tradidit Aristoteles in hoc lib. neque 5. Metaphysic. cap. 2. ubi ex professo de causis disputauit, ideo omnibus datum est, ex proprio Marte rationem communem causæ definire, quo nihil exitialius, nulla enim lex esse potest, ubi legislatores sunt omnes, neque communem aliquam auscultant latam à Principe, cui auscultent omnes. Conimbr. 2. physic. cap. 7. quest. 1. ha definiunt, *causa est id, à quo aliquid per se dependet.* Quam definitionem mutuati sunt ex P. Fons. Metaphysic. 1. cap. 7. quest. 1. P. Pereira lib. 8. Philosophiæ

Philosophia c. 1. causam sic describit: *Causa est, quæ in suo genere per se, & principaliter concurre ad sustentandum effectum.* Parum à Pereira discrepat P. Rubius lib. de causis, n. 15. ita definiens: *Causa est per se influens in effectum.* P. Suarez disp. 12. Metaphysic. sect. 2. causam describit, *Principium per se influens esse in aliud.* Arriaga sic definitionem omnibus faciliorem tradidisse putat: *Causa est quæ per se influat producendo effectum.* Valel. cap. 7. text. 68. hanc definitionem ex Aristotele putat deducere. *Causa est id propter quod est aliud.* Alij acuti recentiores causam definiunt: *Principium cum prioritate naturæ in aliud influens.*

Vna eademque difficultas Doctores omnes in varias traxit sententias, nullamque causæ definitionem non nobis difficilem reddit. Fide sanctum est Patrem æternum esse principium influens in Filium, produciens personalitatem Verbi, ratione cuius Verbum dicitur à Patre productum. Patres omnes Latini hoc nomen causæ in diuinis exolum habent, asseruntque Patrem dicendum non esse causam Filij, licet Græci omnes pleno ore Patrem Filij causam appellant. Nobis cum Patribus Latinis est sentiendum, & loquendum, ex quo tota in hac materia insurgit difficultas, quæ tota est in assignanda aliqua definitione, quæ conueniat omnibus principiis creatis, quæ per se verè influunt in suos effectus, & non conueniat Patri respectu Verbi, neque Patri, & Filio respectu Spiritus sancti, quia neque Pater dicendus est causa respectu Filij, neque Filius dicendus est effectus respectu Patris. Sicuti neque Pater, & Filius dicendi sunt causa, sed principium Spiritus sancti, neque Spiritus sanctus effectus respectu sui principij. Præter hanc difficultatem nulla potest contra has definitiones adduci, quæ ponderis aliquid contineat: percurro singulas.

Conimbricenses à sua definitione excludunt conditiones, & dispositiones sine quibus non potest esse effectus per illam particulam *per se*, quia effectus non dependet per se à conditionibus. Per illam particulam *dependet*, excludunt secundam, & tertiam personam Trinitatis, quæ non dependet, sed procedunt, Filius enim non potest dici dependens à Patre. Ab hoc ultimo incipio quod maioris est momenti: cur Filius, qui sine Patre esse non potest, & ita ab illo producitur, vt non possit non existeret ab illo productus, & qui per locum intrinsecum repugnaret, si Pater repugnaret, dicendus non est, dependens à Patre? Cur non diceretur dependere ab alio, illud, quod sine illo esse non potest, & à quo procedit tanquam à principio per se influente? Dices dependentiam dicere distinctionem naturæ in termino dependenti, quam non habet Filius respectu Patris, & ob hanc rationem non potest dici Filius respectu Patris, & ob hanc rationem non potest dici Filius ab illo independens. Non nego, sed rogo ex quo capite probas dependentiam dicere naturam distinctam in termino dependenti, ab illo, à quo dependet? id tibi supponis non dato fundamento, vt tuam definitionem integram serues. Sed esto: ignotior nobis est natura dependentiæ naturæ causæ, vel saltem æquè ignota, vnde non rectè per dependentiam causam explicas, qui posses per distinctionem naturæ inter causam, & effectum, per quam explicas dependentiam, naturam causæ breuius & clariùs nobis patefacere. Neque omnino conditiones cenleo excludi per illam particulam *per se*, quæ tantum opponitur cum illo, quod se habet per accidens respectu effectus, conditiones autem non sunt per accidens, sed per se requiritur ad effectum. Secundò illud *per se*, non ponitur in definitione ex parte principij, sed ex parte termini, qui à principio procedit, quo posito sic argumentor. Modus vnionis per suamet entitatem est affixus extremis, quorum est vnio, & illi repugnat ex intrinsecis prædicatis existeret sine extremis: ergo per se dependet ab illis: ergo hæc definitio conuenit extremis respectu modi, quo vniuntur, ex eo præcisè, quod sint illius extrema, ex quo capite non sunt illius causa; sunt enim plura extrema vnita, quæ nullam causalitatem propriam exercent circa vnionem, quæ annexantur.

Patres Pereirus, & Rubius rectè principia omnia, quæ causalitatem propriam non exercent, conditiones, & dispositiones excludunt à suis definitionibus per illas particulas *per se influens*, quia priuatio, quæ principium generationis dicitur per accidens se habet ad generationem, vel saltem ad actionem productiuiam termini, vel ad terminum productum, reliquæ conditiones non influunt, sed

requiruntur, vt influat principium, quod dicitur causa, potius videtur redundare in vtraque definitione illa particula *per se*, quia omne quod influat, per se influat, & illa, quæ per accidens se habet nullo modo dicuntur influere. In definitione Pereiræ plura videntur redundare: particula illa *in suo genere*, necessaria non erat, quidquid enim influat, influat in suo genere: demerem ego etiam illam particulam *per se*, quidquid enim per se influat, & quidquid influat habet totam rationem principij principalis ad rationem causæ requisitam: particula illa *ad sustentandum*, mihi sonat genus causæ materialis, cuius proprium est, non efficientis effectum sustentare. Hæc definitio Rubij emendat: videamus quomodo scopum vincant, ad quem reliquæ alidantur definitiones. Excludunt Patrem à ratione causæ respectu Filij, & Patrem, & Filium respectu Spiritus sancti, per illam particulam *effectum*, quia neque Filius, neque Spiritus sanctus dicuntur effectus respectu processionum quas terminant, & ex vi quarum producuntur. Non inficior Verbum, & Spiritum sanctum, non posse dici effectus, quia effectus dicitur quid creatum, seu factum, quod de Verbo, & Spiritu sancto dici non potest, teste Athanasio. Cæterum horum definitionum auctores, se in typo collocant, nobisque naturam causæ æquè ignotam reliquerunt, cum enim effectus, & causa relatiue dicantur, æquè difficile est naturam effectus inquirere, & essentiam causæ persequari; itaque etsi firmum Catholicumque sit Verbum non esse effectum, æquè nos latet ratio propter quam Verbum non sit effectus Patris, & propter quam Pater non sit causa Verbi, & æquè explicari difficile est, quid dicat conceptus effectus, qui non conuenit Verbo supra conceptum procedentis à principio, qui rectè de Verbo dicitur. Et quid dicat conceptus causæ, qui primæ personæ respectu secundæ non conuenit supra conceptum principij influentis, qui dicitur de prima persona respectu secundæ.

Definitio Patris Suarij excludit primam Trinitatis personam à ratione causæ respectu secundæ per illam particulam *in aliud*: Filius enim non potest dici aliud à Patre, quia verbum *aliud*, significat non quamcumque distinctionem, sed specialiter distinctionem naturæ. Mitto Verbum esse aliud suppositum à Patre, & argumentor sic: illud *aliud* in quod debet influere principium, vt dicat causa, vel dicat naturam aliam, quam nos naturam vocamus, vt distinctam à personalitate, vel dicat aliam essentiam, quatenus essentia dicitur conceptum quidditatum rei, qui conuenit naturæ, personalitati, & cuiuscumque accidenti. Si dicat aliam naturam, vt distinctam à personalitate, sequitur naturam creatam influentem actiue, & passiue in propriam substantiam, adhuc non esse futuram causam subsistentiæ, quia non influat in aliud, ac proinde meam subsistentiam de facto non habere causam materialem, quia hæc non poterat esse alia præter meam naturam, hæc autem, etsi de facto sit principium passiuum, illius causa dici non poterit, quia dum influat in subsistentiam, non influat in aliud, hoc est, in aliam naturam. Si illud aliud dicat alium quidditatum conceptum, subsistentia Filij producta distinguitur à persona producente, & habet proprium conceptum quidditatum, & hac ratione respectu illius, principium à quo procedit propriè causa dici posset. Eodem omnino modo reicienda est definitio ab Arriaga adducta, quæ in nihilo differt à definitione P. Suarij.

Vallesij definitio leuiori operâ detruditur. Verbum enim *propter*, si strictè sumatur tantum causam finalem propter quam reliqua fiunt, significat: si ab illius strictæ significatione discedamus, latissime patet illius significatio, non enim solum effectus propter causas existeret dicere solemus, sed etiam causas propter effectus, & communi proloquio inter Philosophos dicitur: *esse est propter operari.* Neque inuenietur ratio aliqua propter quam potius posset dici lux propter solem, quam Verbum propter Patrem.

Abstrusioribus fundamentis ex Theologia petitis, & in Philosophia non alienis à communi sententia suam definitionem architectantur recentiores: supponunt ex Theologia principium productiuum in Patre non distingui formaliter ab ipsa productione actiua, & ab ipso actuali influxu, & primam personam Trinitatis constitui formaliter, vt actiuam per generationem, ita vt non sit prius in aliquo signo rationis, Patrem esse potentem generare Filium, & esse actum generantem. Neque in Patre, & Filio prius esse

esse principium spiratum, quam spirationem ipsam, sed principium constituit per ipsam actiuam spirationem. Sumunt secundum ex Philosopho aliud principium, videlicet de ratione causa esse prioritatem naturae respectu effectus. Ex quibus inferunt Patrem non esse causam respectu Filij, neque principium spiratum respectu Spiritus sancti, quod sic probant. Pater non potest concipi, ut principium Filij, quin concipiatur actu generans, sed ut actu generans non potest esse prior natura filio: ergo ut principium non est prius natura: ergo non est causa, quia de ratione causa est prioritas naturae respectu effectus. Patrem, ut generantem non esse priorem naturam, probant ratione, quia probabo influxum, & actionem non esse priorem naturam respectu effectus creati, quia videlicet non potest esse, neque concipi sine effectu: illa autem quae natura sunt priora, possunt esse sine illo, quod posterius est, ut latius Puncto sequenti. Ex quo inferitur Patrem ut generantem non esse priorem naturam Filio, quia ut generans includit actualem generationem, quae non potest esse neque concipi sine termino genito, & consequenter neque ut principium habet hanc prioritatem, quia prima persona, ut prima persona, & ut principium Filij, & ut generans Filium formaliter dicit eundem indiuisibilem conceptum, quod si Pater non est principium prius natura Filio; neque causa illius propter rationem iam dictam, quam Philosophi omnes admittunt asserentes, causam essentialiter dicere prioritatem naturae respectu effectus.

Hac sententia acutè satis ad speciem rem componit, sed praeterquam quod iuxta principia metaphysica difficultatibus non careat, quod mihi maioris est momenti, longe abest à mente Patrum, & à ratione, propter quam primae personae Trinitatis rationem causae respectu secundae negant. Id primò displicet in hac sententia, quod rem certam inter omnes Patres Latinos, & inconcussam inter Theologos dependentem facit à quadam opinione dubia satis, quam plerimi Theologi impugnant, praecipue Pater Valquez, qui primam personam, & principium generandi per aliquid praedicamentalius absolutum, & tantum transcendentaliter relatum constituit, iuxta quam sententiam ruit tota doctrina, & fundamentum, quo denegant hi recentiores primae personae veram rationem causae. Audio illos respondentes se iuxta propria principia, & sententiam, quam defendendam suscipiunt, rectam definitionem causae tradidisse, neque illorum esse iuxta sententias quas impugnant definitiones componere. Solutionem admitterem, si in rebus aequa probabilitatis lance libratis hac propriae doctrinae consequentia se tuerentur hi recentiores, in praesentiarum verò, inter omnes Latinos sanctum est nomine causae in diuinis vtendum non esse; illam verò recentiorum opinionem, licet aliqui Theologi defendant, nullus illam tuetur, tanquam quid necessarium ad retinendas Patrum loquutiones, neque illi adhaerit, ne adhuc verbis à Patribus discederet, ideoque non rectè hac doctrinae consequentia se protegent hi recentiores, illa enim, quae ab omnibus sunt degustanda, ad proprium conditi palatum par non est. Interrogo hos recentiores an aliquando nostrum Vasquium constituentem primam personam Trinitatis per aliquid absolutum, aliquando impugnaverint, quia ex opinione illius inferatur Patrem esse causam Filij, vel apud quem Patrum legerint, principium generandi constituendum esse paternitatem, ne dicatur causa Verbi geniti. Nullus de hac constitutione metaphysica meminit, neque dissentio inter Gracos, qui Patrem Filij causam vocabant, & Latinos, qui non causam, sed principium Filij Patrem appellant, ex hac diuersitate constituendi metaphysicè primam Trinitatis personam trahebat originem, neque Latini Patres recusabant Patrem causam Filij vocare propter metaphysicam constitutionem sic vel aliter defendendam, de qua nihil curabant. Alia ergo Patrum mens, quam sciri plurimum oportebit, ut sciamus quid nomine causae intellexerint Patres, Doctoresque Latini, & ex quo capite principium in diuinis nomine causae appellari recusauerint.

§. II.

Propter quam rationem Latini Patres nomen causa in diuinis non admittant.

9 Sensere Latini Patres conuenientius esse ut nomine principij quam causae in diuinis, ne nomen causae ra-

tionem effectus, & creaturae, distinctam inaequalem, & finitam naturam in productis denotaret, neque alia de causa volunt Patrem non dici causam Filij, nisi ne Filium Patri inaequalem naturamque ab illo diuersum, creatum, & finitum compellere viderentur. Sic manifestè ostendunt plura Patrum testimonia, nonnulla in medium adducam, quibus haec veritas comprobetur. D. Anselmus episcopus de processione Spiritus sancti contra Gracos, paulò post medium, has rationes adducit dubitandi, ut definiat, an Pater dicendus esset principium vel causa Verbi: si tamen dicitur, Deus principium aut causam habere. Principium autem videtur non nisi rei recipientis esse, & causa non nisi effectus alicuius, & Spiritus sanctus numquam incipit esse, neque est effectus alicuius. En ubi nullam rationem adducit, ne dicatur Spiritus sanctus causam habere, nisi quia nullus est effectus, unde cum postea cum omnibus Latinis nomen causa non admittit, non alia ratione mouetur, nisi ne dicat Verbum, aut Spiritum sanctum effectum esse.

Egregium est aliud testimonium ex D. Dionysio lib. de diuinis Nominibus, cap. 2. Neque enim (ait Dionysius) inter effectus & causas perfecta similitudo, sed effecta quidem causarum, quas possunt praesentare imagines: cause autem secreta sunt ab effectibus, suntque principij sui ratione superiores. Pulchrè Dionysius rationes omnes recenset, quas supra adduxi. Neque enim, ait, inter effectus & causas perfecta similitudo, quasi diceret, in personis diuinis nulla potest aliis esse causa, quia personae omnes perfectam habent similitudinem, quae non intercedit inter causas & effecta, est vna aliis esset causa, illa perfectior esset. Effecta quidem causarum praesentant imagines, &c. idem est, ac dicere effecta quas possunt per productionem & dependentiam trahunt perfectiones ex his, quae reuolunt in causis, quae sunt secreta, hoc est, distinctae naturae ab effectibus, respectu quorum superiores sunt. Quibus expressè testatur Dionysius Verbum, aut Spiritum sanctum, non habere causam, quia vtrumque eiuſdem est perfectionis cum principio, à quo procedunt, & non distinguitur à natura principij, neque aliud principium habet maioris perfectionis, neque trahit perfectiones aliquas à natura principij aliis non participatis; quicquid enim est in natura principij generantis & spirantis est in natura geniti & spirati, utpote non simili, sed omnino eadem.

Accedit Bessarion Patriarcha Constantinopolitanus in oratione pro vnione, quae habetur in fine Concilij Florentini capite ultimo, post medium, ubi haec habet: Notandum, quod sancti Doctores Orientales etiam in diuinis videntur nomine cause, & causati largo modo, non quidem ut limitationem, & dependentiam importat, sed propter productionem, & emanationem à principio eius, quod est à principio significat: ideo me etiam ad Gracos loquentem his nominibus usum fuisse. Disputauerat Patriarcha cum Gracis de processione Spiritus sancti, utebantur Graci hoc nomine causa etiam in diuinis, Bessarion cum Latinis utebatur nomine principium, & nomen causa non admittebat in diuinis, verumtamen, quia de hac re non erat concertatio, & vocibus tantum in illa disdebant, Bessarion nomine causa vsus est inter disputandum cum Gracis, ne vocum diuersitate turbaretur disputatio, & impedita vocibus diuersis ad rem non perueniret. Postea verò disputatione finita rationem reddit Bessarion, cur cum Gracis fuerit loquutus, & ait: vsus sum nomine causa more Graco, quia Graci Patres cum quibus sum loquutus largo modo sumunt hoc nomen causa, non quatenus significat dependentiam, & limitationem causati, quam dependentiam & limitationem nefas esset admittere, & quam intendunt Patres Latini negare, dum dicunt Patrem non esse causam Verbi, & quia ipsi limitationem, & hanc dependentiam non intendebant admitti in diuinis, non reculaui loqui tum illis, quia non ex alio capite nomen cause in diuinis inuisum esse potest, nisi quia limitationem, & dependentiam significat: expende illa verba: Non quidem ut limitationem & dependentiam importat, &c. ideo me etiam ad Gracos, quorum genuinum sensum esse à me traditum manifestè comperies.

Ex his inferes Latinos hoc nomen causa exterminasse à diuinis, ne limitationem, hoc est, naturam limitatam, & finitam in personis significare viderentur. Hanc illationem finitæ, & limitatæ virtutis in persona producta ex causa, à qua producitur, quam Latini faciebant cuius antecedens negabant, ne consequens admitterent, fundatam inuenio in alio principio vulgari satis in Philosophia, quod tetigit D. Dionysius testimonio citato in illis verbis,

Esse